

Last Revised: 16 may, 2008

KERSTPREEK

(geschreven in 1997)

Dr. R. Dean Anderson v.d.m.

Schriftlezing: Jes. 7:1-14; 8:23—9:6

Tekst: Matt. 1:18-25

Gemeente van onze Here Jezus Christus. Het verhaal rond de geboorte van de Here Jezus wordt slechts door twee van de vier evangelisten verteld. Het centrum van het evangelie is het niet. De lijdensweg van de Here Jezus is zeker het allerbelangrijkst. Daar leidt alles naartoe. Toch wordt het verhaal rond de geboorte wel door Mattheus en Lucas verteld, en dat niet zonder reden. Vanmorgen bekijken wij dat verhaal zoals de evangelist Mattheus ons dat vertelt. Zoals u bekend is, begint Mattheus met een geslachtsregister. Hij laat de lijn van Abraham tot David tot Jozef zien. Steeds lezen wij dat die man verwekte die man, en die man verwekte die man en zo voort. Alleen in vers 16 wijkt het af, en *dat* is opvallend. Laten wij even vanaf vers 15 lezen:

Eliud verwekte Eleazar, Eleazar verwekte Mattan, Mattan verwekte Jakob, Jakob verwekte Jozef, de man van Maria, uit wie Jezus geboren is, die Christus genoemd wordt.

Het einde van het geslachtsregister gaat helemaal niet naar verwachting. Je zou verwachte “Jakob verwekte Jozef en Jozef verwekte Jezus.” Maar zo ging het niet. Jozef was de man van Maria—uit Maria is Jezus geboren. Hoe ging het met de verwekking dan? Daar geeft Mattheus antwoord op in de volgende verzen die vanmorgen onze tekst vormen. Gemeente ik preek u

De verwekking van de Christus, verlosser van de zonden

- 1) De reactie van Jozef
- 2) De vervulling van Jesaja
- 3) De vernedering van Jezus

1) De reactie van Jozef. Na het verrassende einde van zijn geslachtsregister begint Mattheus in vers 18 uit te leggen hoe de verwekking van de Here Jezus ging. In onze Bijbels lezen wij “De geboorte van Jezus Christus geschiedde aldus.” Letterlijk spreekt Mattheus hier, volgens de meeste manuscripten, van de “verwekking” van de Here Jezus. Hij wil uitleggen waarom hij gewoonweg niet zei dat Jozef Jezus verwekte.

Zo komen wij tot de geschiedenis van de maagdelijke geboorte. Terwijl Jozef en Maria in ondertrouw waren bleek zij zwanger te zijn uit de Heilige Geest. Uit Lucas weten wij iets meer over hoe dat ging. De engel Gabriël was bij Maria op bezoek geweest. Dát was wat. Een engel op je stoep in al zijn pracht en praal! Maria werd verteld dat zij zwanger zou raken uit de Heilige Geest zonder enige gemeenschap met een man te hebben gehad! Na de ontvangst van die boodschap besluit Maria om de een of andere reden uit haar dorp in het Noorden naar Jeruzalem te gaan om haar tante Elizabeth te bezoeken. De engel had haar namelijk ook verteld dat tante Elizabeth zwanger was—nog een wonder want zij was oud en bovendien geheel kinderloos (of Elizabeth nu precies een *tante* was weten wij niet, zij was wel familie). Maria verblijft daar drie maanden. Waarschijnlijk gaan uiteindelijk de geruchten door. “Maria is zwanger geworden. Vandaar dat zij naar Jeruzalem is gegaan. Schandalig!” In ieder geval wordt het feit

aan Jozef, haar verloofde, bekend en Mattheus vertelt ons hoe hij besluit neemt om van haar te gaan scheiden.

Is het zo gegaan? De details weten wij niet. Er zijn er wel die menen dat Jozef moet geweten hebben dat de zwangerschap van Maria uit de Heilige Geest was. “Het was dus niet zo dat Jozef dacht dat Maria ontucht gepleegd had,” zeggen zij, “nee, maar uit eerbied voor de bestemming die God aan Maria gegeven had wilde hij terugtrekken uit het huwelijk met haar. Kijk,” zeggen zij, “Mattheus vertelt ons dat Jozef ‘rechtschapen’ was. Nou, als Jozef rechtschapen was en hij dacht dat Maria ontucht gepleegd had, dan zou hij haar naar de rechtbank hadden moeten halen en de doodstraf moeten eisen. Gods wet is op dat punt zeer duidelijk. Dat deed Jozef niet. Toch zegt Mattheus dat hij rechtschapen was. *Dus* moest hij het geweten hebben, dat Maria uit de Heilige Geest zwanger was. Uit eerbied voor God wilde hij een stille echtscheiding aangaan.”

Deze redenering klinkt wel enigszins aantrekkelijk. Alleen het faalt door een verkeerde stelling te nemen over wat Gods wet over ontucht zegt. Ja, in Deuteronomium zegt God duidelijk dat als een verloofde vrouw geslachtsgemeenschap met iemand pleegt, beide personen ter dood veroordeeld zullen worden. Toch moet men beseffen dat deze de *maximum* straf was. Uit de wetgeving in Numeri 35 weten wij dat het gebruikelijk was om losgeld van de schuldige partij te eisen in plaats van de doodstraf. En dit mócht, behalve in het geval van bepaalde heel ernstige misdaden zoals moord en misbruik van Gods naam. In die laatste gevallen *moest* de doodstraf toegepast worden. Maar in het geval van ontucht mocht de aanklager, in dit geval Jozef, losgeld vragen. De Here Jezus gaf later ook blijk van deze situatie toen hij stelde dat echtscheiding zonde is, behalve in het geval van overspel. Ook Jezus ging er van uit dat de doodstraf in dat geval niet noodzakelijk is.

Terug naar Mattheus. Hij zegt twee dingen over Jozef. Ten eerste, Jozef was rechtschapen. Hij wilde de wet van de Here volgen. Ten tweede, Maria wilde hij niet in opspraak brengen. Ja, Maria zou zijn vrouw geworden zijn. Nee het was vreselijk jammer dat zij zo blijkbaar ontucht gepleegd had, maar hij kon het niet in hemzelf opbrengen om voor haar de doodstraf te eisen. Wat gaat hij doen? Hij wil “in stilte” van haar scheiden. Geen grote oproer, geen groot proces voor de rechtbank om een berg losgeld te eisen. Alleen even naar de dorpsouderlingen om een scheidbrief te regelen. Zo vervulde Jozef de wet—hij was trouwens rechtschapen—maar op een zo zacht mogelijk manier.

Broeders en zusters, het idee dat Jozef de echtscheiding aangevraagd zou hebben uit eerbied voor het werk van de Heilige Geest in Maria klinkt mooi, maar uiteindelijk is het gewoon in onze tekst niet te vinden. De voor de hand liggende interpretatie is inderdaad dat Jozef dacht dat Maria ontucht gepleegd had. Deze interpretatie is bevestigd door de boodschap van de engel. De engel zei tegen Jozef, “Schroom niet om Maria tot u te nemen.” Waarom niet? “Want wat in haar verwekt is, is uit de heilige Geest!” Ja, dat wist Jozef niet! Dat heeft de engel hem moeten vertellen.

Er blijven natuurlijk wel een aantal vragen. Mattheus vertelt ons niet alles. Als Maria bezoek van een engel kreeg en daar leerde dat ze zwanger zou raken met Jezus, waarom had ze dat niet aan Jozef gelijk verteld? Dat was veel makkelijker geweest? Nou, zo makkelijk was het eigenlijk niet geweest. Ten eerste, zou het erg geloofwaardig klinken als je verloofde meisje naar je toekomt en zegt dat ze zwanger is, maar dat je daar geen zorgen over hoeft te maken want ze is door de Heilige Geest bevrucht geraakt? Ik kan niet voor u spreken, maar *ik* zou niet geneigd zijn om zo’n smoesje te accepteren. Wat zou Jozef hebben gedacht? “Denkt Maria dat ik zo onnozel ben dat ik *dat* zou geloven?” Bovendien was er nog een probleem. Bij verloving onder de Joden in die tijd was het strikt verboden dat de jongen en het meisje ooit alleen waren, al was het alleen maar om te kunnen praten. Als Maria Jozef dit moeilijk verhaal had willen vertellen, *moest* zij dat doen in de aanwezigheid van anderen. Met Jozef alleen praten was helemaal niet mogelijk. Maria heeft blijkbaar besloten om al de problemen aan God over te laten. Hij zou het op Zijn tijd oplossen. Ondertussen dacht Maria dat het beste zou zijn om naar haar

tante Elizabeth te gaan. *Zij* zou het verhaal accepteren want God heeft ook in haar leven ingegrepen. Maria's vader, die volgens de wet nog voor haar verantwoordelijk was, heeft blijkbaar met dit bezoek aan de hoofdstad ingestemd, en zo is Maria weggegaan uit Nazareth. En God loste wel de problemen op. Hij kwam tot Jozef via een engel in een bijzondere droom.

Er blijft nog een belangrijke vraag. Waarom had God gewacht met de bevruchting van Maria tot dat zij verloofd met Jozef was geworden? Was het niet eenvoudiger om haar te bevruchten vóór deze verloving? Dan zou Jozef nooit op de gedachte zijn gekomen om toch met haar te gaan scheiden. Hij zou dan gewoon buiten het hele verhaal kunnen blijven. Gemeente, God heeft het opzettelijk zo gedaan. En Mattheus benadrukt dit door ons gelijk te vertellen dat Maria ondertrouwd was met Jozef. Het kind moest geteld kunnen worden met Jozef zijn familie. Jozef moest het kind aannemen en opvoeden, niet als een vreemde, maar als zijn eigen kind. *Hij* moest het kind zijn naam geven. Waarom? De Here Jezus kreeg, door Zijn vader Jozef, de erfenis dat hij uit Davids familie voortkwam. Jezus mocht niet als een niet-legitiem kind worden beschouwd. Nee, hij hoorde bij het huwelijk van Maria en Jozef.

En dat is nu een ander punt waar wij al te gemakkelijk overheen lezen, namelijk, dat in Israël mensen in ondertrouw al formeel getrouwd waren. Als je verloofd met iemand was, was je formeel gezien al getrouwd. Het huwelijk was in principe gesloten, alleen je woonde nog niet samen. Dat gebeurde voor het eerst bij het grote huwelijksfeest. Voor die tijd mocht je niet eens alleen met elkaar zijn. Maar je was wél getrouwd. En dat feit verklaart een heleboel dingen. Waarom Mattheus, en ook de engel, spreken van Jozef en Maria als “man” en “vrouw,” en niet als verloofden. Het verklaart waarom de wet van de Here ontucht bij verloofden dezelfde straf geeft als overspel. Het *is* overspel, want het huwelijk is formeel gezien al gesloten. Het verklaart waarom Jozef een scheidbrief moet regelen om van Maria af te komen. Het woord “scheid,” dat Mattheus gebruikt, duidt op formele echtscheiding. Ten slotte, het verklaart waarom de Here Jezus beschouwd mag worden als het legitiem kind van Maria *en* van Jozef. Maar God heeft niet gewacht tot het huwelijksfeest. Nee, het feit dat het een *maagdlijke* geboorte was moest duidelijk zijn. En dat kon alleen tijdens de periode van ondertrouw. Maar Jezus was wel verwekt na dat het huwelijk tussen Jozef en Maria formeel gesloten was. Jezus was voor de wet een kind van Jozef, een afstammeling van David en van Abraham.

Wij komen nu tot ons tweede punt, **De vervulling van Jesaja**. Mattheus vertelt ons dat Jozef uiteindelijk geen scheidbrief voor Maria geregeld heeft. Nee, God stuurde hem een engel in een droom—een bijzondere droom, niet zo'n droom als wij hebben, maar iets waarvan Jozef zeker wist dat dit een openbaring van de Here was. Daar wordt hem meegedeeld dat Maria zwanger was geworden uit de Heilige Geest. Daar werd hem ook de opdracht gegeven om die zoon Jezus te noemen, een gewone naam, maar wel een naam met een bijzondere betekenis, “Jahweh redt.” “Maar dan,” legt de engel uit, “deze naam is geen belijdenis, maar geeft aan wie dit kind is. Dit kind gaat het volk redden van zijn zonden.” Met andere woorden: “Dit kind is Jahweh zelf!”

Dat *Jozef* het kind zijn naam moest geven was opvallend. Jozef moest de verantwoordelijkheid dragen om vader van dit bijzonder kind te worden. Verlosser van de zonden. Geboren uit de Heilige Geest—van een maagd dus. Maria *heeft* helemaal geen ontucht gepleegd! Mattheus vertelt ons gelijk wat uiteindelijk ook tot Jozef moest doorgedrongen zijn: Wij hebben hier te maken met de vervulling van die grote profetie van Jesaja!

Zie, de maagd zal zwanger worden en een zoon baren, en men zal Hem de naam Immanuël geven, hetgeen betekent: God met ons.

In de eerste eeuw keek men uit naar de komst van de Messias, de beloofde zoon van David die het volk zou redden. Men had toen lijsten gemaakt van verschillende profetieën uit het Oude Testament die betrekking hadden tot hem. Vandaar dat toen koning Herodes de Schriftgeleerden vroeg waar de

Messias geboren moest worden, zij gelijk antwoord wisten te geven. Betlehem, want zo staat het bij de profeet Micha. Jesaja had ook over de toekomstige Messias gesproken, vooral in de hoofdstukken 7 tot en met 12 die een eenheid vormen binnen zijn grote boek.

De profetie van deze hoofdstukken speelde zich af rond het jaar 735 voor Christus tijdens het koningschap van Achaz. Achaz was toen nog een tamelijk jonge koning, ongeveer 20 jaar oud. En hij was helemaal verkeerd begonnen. Hij wilde niet naar de wet van de Here regeren. Vandaar dat de Here hem met oorlog bedreigde—zo staat dat in de boeken van de Kronieken. Maar toen de koning van Syrië en van Israël zich een plan beraadden om iemand anders op de troon van Juda te zetten, iemand buiten het huis van David, toen greep de Here in. Jesaja werd gestuurd om Achaz gerust te stellen en te kalmeren. Dat zou die koningen toch niet lukken. Achaz moest op de Here vertrouwen. En dan gebeurde iets heel ongewoons. Achaz kreeg toestemming van de Here om een teken te vragen. De Here wilde heel duidelijk aan Achaz laten zien dat hij op de Here kon vertrouwen, dat de Here machtig was. Hij mocht een teken vragen “diep in het dodenrijk of boven in de hoge.” Hij mocht een grote wonder vragen. Dat is wat! Maar wat zegt hij? Achaz geeft wat op het eerste gezicht een heel vroom antwoord lijkt te zijn: “Ik zal er geen teken vragen, en de Here niet verzoeken.” Eigenlijk laat dat alleen maar zien dat Achaz helemaal niet geïnteresseerd in Jesaja was, noch Zijn God. Achaz geloofde helemaal niet. God had hem gezegd dat hij een teken moest vragen. Achaz zei gewoon “nee” tegen God. Dat is durven. God gaf hem in ieder geval een teken. “De jonkvrouw zal zwanger worden en een zoon baren, en zij zal hem de naam Immanuël geven.”

Maar wat was dit teken dat de Here dan gaf? Hier zijn er eigenlijk twee ideeën over.

Er zijn er die zeggen, “kijk, Jesaja spreekt hier van een jonkvrouw, niet van een maagd. Deze jonkvrouw was overigens een teken voor Achaz. Het moet iemand uit zijn eigen tijd zijn geweest. Iemand die toen, in de tijd van Achaz, een zoon baarde en hem de naam Immanuël gaf. Als Mattheus later van een maagd spreekt, dan leest hij uit een latere Griekse vertaling, en past hij deze profetie nog toe op Jezus. Dan heeft het een zogenaamde tweede vervulling.”

Klopt dit? Ik denk van niet. Wij kunnen de tekst uit Jesaja in deze preek niet uitvoerig behandelen. Onze preek gaat ten slotte over de tekst in Mattheus. Toch wil ik u even kort laten zien dat deze profetie, door Mattheus aangehaald, wel degelijk een profetie van de toekomstige Messias was—een profetie van de geboorte van Jezus.

Ten eerste, Jesaja spreekt over een *teken* dat gegeven zal worden. Het teken hier duidt op een wonder van de Here, denk aan het teken van de Here voor Hizkia toen de schaduw de verkeerde kant op ging. Zo’n wonder zou de profetie over de jonkvrouw zijn. Nou, als het enige van deze profetie was geweest dat een jonkvrouw een zoon baarde en uit geloof hem de naam Immanuël gaf, dan is dat geen echt teken. Bovendien, als een *jonkvrouw* een zoon zou baren, dan had zij ontucht gepleegd! Want een jonkvrouw is een ongetrouwd meisje! God geeft geen teken dat bevlekt is door zonde. Vandaar dat de Griekse vertalers van het Oude Testament dit woord vertaald hebben met “maagd.” Ja, het is wel een interpreterende vertaling. Maar toch de juiste interpretatie. God bedoelt hier dat een jonkvrouw, een meisje dat nog geen kind gebaard heeft, zwanger zou worden—en dat zonder zonde. Dat is het teken. Verder, zal het kind Immanuël heten, God-met-ons. In de volgende hoofdstukken van Jesaja verbindt hij deze profetie met een beloofde Davidische zoon die voor eeuwig zal regeren. Iemand die “sterke God” genoemd zal worden. Dat kan geen normale mens aanduiden. Nee, dat laat zien dat de naam “Immanuël” op de persoon van het kind duidt. Dat kind zal God zijn, God met ons. Dat kind zal een zoon van David zijn, die “sterke God” genoemd zal worden. God, die voor eeuwig op Davids troon zal regeren. De enige persoon die deze profetie kan aanduiden is onze Here Jezus. Hij, de eeuwige God, liet zich mens worden. Maria, de maagd, werd bevrucht door de Heilige Geest. Dat was het wonder, dat was het teken van God dat Jesaja aan Achaz vertelde.

Maar hoe was het dan een teken voor Achaz? Nou, broeders en zusters, in de eerste plaats was het geen teken voor Achaz. En dat wordt helemaal niet in de tekst gezegd. Wat zegt Jesaja? De Here *had* een teken aan Achaz geboden. Achaz wilde het niet. Dan zei Jesaja: “Hoort toch, O huis van David! Is het u niet genoeg mensen te vermoeien, dat gij ook mijn God vermoeit? Daarom zal de Here zelf u een teken geven: Zie, de jonkvrouw zal zwanger worden.”

Wij missen hier iets dat voor Achaz heel duidelijk was. Als Jesaja zegt dat hij een teken aan het huis van David wil geven, en dat huis met “u” aanspreekt, dan gebruikt hij het meervoud. Dit is geen teken voor de ene persoon Achaz. Dit is een teken voor al het nageslacht van David. De jonkvrouw zal zwanger worden en een zoon baren; en Hem zal de naam Immanuël gegeven worden. In hoofdstuk 9 maakt Jesaja duidelijk dat deze zoon uit het huis van David zelf geboren zal worden. Achaz zelf, als individu, krijgt geen teken meer. Maar het Davidisch koningshuis krijgt te horen hoe de Here eens zelf op die troon wil zitten en regeren.

Ja, de Here zelf. Dat brengt ons tot het laatste punt. **De vernedering van Jezus.** Jezus, de eeuwige zoon van God, die in alle heerlijkheid in de hemel zat, kwam naar deze aarde. Hij, de sterke God, koos om mens te worden—een zwak schepsel. En dan, niet alleen mens worden, maar mens vanaf de verwekking. De eeuwige God was een baby geworden. In zijn menselijke gedaante werd hij afhankelijk, afhankelijk van menselijke ouders. Hij moest opgroeien in deze zondige wereld. Hij werd bespot, gehoond en uiteindelijk gezeseld en gekruisigd. Dit alles deed Hij voor ons. Dit alles omdat Hij ons lief heeft gehad, terwijl wij nog niet eens geboren waren. Wij hadden er nooit om gevraagd. Dagelijks treden wij Hem nog onder voet, als wij doorgaan met onze zonden. Nee, Hij heeft zo voor onze zonden willen betalen. Hij heeft ons het eeuwig leven gegeven. Dat leven mogen wij uit genade hebben als wij Hem in het geloof aannemen en Hem uit dankbaarheid loven en gehoorzamen in dit leven. Zijn liefde voor ons moet onze grote motivatie zijn. Hij heeft zich voor ons zo vernederd, wij moeten ook in dit leven bereid zijn om alles in te zetten voor Zijn eer, zelfs tot uiterste vernedering toe. Gemeente, het beloofde leven met Hem op de nieuwe hemel en aarde is het meer dan waard.

Jozef en Maria zagen dit ook. God heeft hen gebruikt om Zijn heilsplan te volbrengen. Dat Jozef alle respect en eerbied voor God toonde in dit alles blijkt uit het laatste vers van onze tekst. Jozef had geen gemeenschap met Maria voordat zij die zoon gebaard had. Maria, de zwangere maagd, was het vaatwerk dat de Here koos om te heiligen voor Zijn gebruik. Jozef wilde dat vaatwerk niet verontreinigen tot dat het goddelijk kind al geboren was. U moet daarbij bedenken, dat voor Gods wet geslachtsgemeenschap rituele verontreiniging veroorzaakte. Jozef heeft Maria rein gehouden. Toen Jezus geboren was, trad hij op als de officiële vader van dit goddelijk kind. Hij noemde Hem, volgens bevel, Jezus, verlosser van de zonden van Zijn volk. God was met zijn volk gekomen. Immanuël. En Hij is bij Zijn volk gebleven. Dat mogen wij vandaag tot onze troost nemen. Let op Jezus’ laatste woorden: “Ik ben met u tot aan de voleinding van de wereld.” Door Zijn Geest, dezelfde Geest die ons het geloof gegeven heeft, blijft de Here Jezus met ons, al zit Hij nu in de hemel te regeren. Eens zal Hij terugkomen. Dan mogen wij samen met Hem over een vernieuwde wereld regeren. Laten wij met blijdschap dan ook bidden, “kom, Jezus, kom!”

Loof zijn Naam. Amen.